

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วัยรุ่นหรือ Adolescence มาจากภาษาลาตินว่า Adolescence ซึ่งหมายถึงการก้าวเข้าสู่วัยที่มีการเปลี่ยนแปลงมากในทุกๆ ด้านทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม หากในช่วงชีวิตของวัยรุ่นได้รับประสบการณ์ที่ไม่ดี ต้องพบกับปัญหานานับประการจะมีผลให้วัยรุ่นสับสนและปรับตัวในสังคมลำบาก ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับสังคม วัยรุ่นที่มีประสบการณ์ที่ดีจะสามารถปรับตัวได้ในสังคมมีอารมณ์มั่นคง เห็นคุณค่าในตนเองพร้อมที่จะเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า (Hurlock 1973 : 10 – 13) นักจิตวิทยาหลายคนศึกษาเกี่ยวกับวัยรุ่น พบว่าเป็นวัยที่ช่วงชีวิตที่มีความยุ่งยาก และตกภายใต้ความมืดมน ความขัดแย้ง และความไม่มั่นคงในชีวิต มีความเก็บกด ยุ่งยาก และขัดแย้งมากกว่าบุคคลในวัยอื่น ๆ

การสำรวจพฤติกรรมวัยรุ่นไทยที่อายุต่ำกว่า 15 ปี ซึ่งใช้เวลาสำรวจกว่า 15 ปี ปัญหาที่พบมากที่สุดและกำลังระบาดในหมู่วัยรุ่นช่วงอายุ 12 ปีขึ้นไปคือปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนอย่างเปิดเผยทั้งใน โรงเรียนและสถานที่สาธารณะและกล่าวถึงวงจรชีวิตของเด็กไทยในปัจจุบันจะเริ่มจากปัญหาเรื่องความเหงา ซึ่งทำให้เด็กออกเที่ยวกลางคืนตั้งแต่อายุน้อย หลังจากนั้นจะคบกับเพื่อนแปลกหน้าและรู้จักใช้สารเสพติดเพื่อทำให้เกิดความตึงเครียดและอยู่ได้จนถึงเช้าซึ่งมักจบลงด้วยการมีเพศสัมพันธ์กัน บางครั้งมีเพศสัมพันธ์เป็นหมู่ หรือ “เช็กซ์หมู่” ซึ่งกำลังระบาดมากในสังคมวัยรุ่นไทย พบว่าวัยรุ่นไทยมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน ไม่นิยมป้องกันตนเองในการสวมถุงยางอนามัย แต่ใช้วิธีหลังน้ำอสุจิกายนอกโดยเด็กเข้าใจว่าปลอดภัยจากการตั้งครรภ์ วัยรุ่นกลัวท้องมากกว่าติด โรคเอดส์ จึงทำให้เด็กวัยรุ่นที่มีเชื้อ “เอช ไอ วี” หากมีการตรวจกันอย่างเข้มงวดคาดว่าภายใน 5-6 ปี อาจเห็นจำนวนวัยรุ่นไทยที่เป็นโรคเอดส์มากขึ้น นอกจากนี้ อรสม สุทธิสาคร ได้ยกตัวอย่างประสบการณ์ที่พบวัยรุ่นย่านศูนย์การค้า สยามสแคว์ เห็นว่าวัยรุ่นมีวิธีการรู้จักกันโดยวิธีดักพบกันตามห้องน้ำของร้านอาหาร หรือ โรงภาพยนตร์ แล้วแอบไปมีสัมพันธ์กันในห้องน้ำทั้งที่เป็นกลางวัน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 6 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมไทย การดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาผู้เรียนในลักษณะองค์รวม คือให้ผู้เรียนมีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและสติปัญญา ตลอดจนพัฒนาผู้เรียนได้ตามธรรมชาติแก่เต็มศักยภาพนั้น (กรมวิชาการ, กระทรวงกระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 27) นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-Esteem) ซึ่งมีความสำคัญอย่างมากในการสร้างเจตคติที่ดีให้เกิดขึ้นกับตนเอง มีความเชื่อมั่น และมีความรู้สึกที่ดีกับบุคคลรอบข้าง ตลอดจนสามารถปรับตัวทางอารมณ์ สังคม เผชิญกับอุปสรรคที่ผ่านเข้ามาในชีวิตได้ พร้อมทั้งสามารถยอมรับเหตุการณ์ที่ทำให้ตนเองรู้สึกผิดหวัง ท้อแท้ใจ ได้ดีกว่าบุคคลที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเองไม่เห็นคุณค่าในตนเอง ทำให้เป็นคนมองโลกในแง่ร้าย อารมณ์ไม่ดี หงุดหงิดง่าย การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างยากลำบาก การขาดความมั่นใจจะส่งผลทำให้คนรอบข้างขาดความสงบสุขไปด้วย เพราะฉะนั้นควรที่จะสำรวจตนเองว่าเป็นบุคคลที่ขาดความเชื่อมั่นหรือเปล่า ดังนั้นการเห็นคุณค่าตนเองนั้นจึงจะทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้ด้วยดี เป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับตนเอง ทำให้เป็นคนที่มีความมุ่งมั่น มีความมานะพยายามในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ เป็นคนที่มีมองผู้อื่นด้วยความรู้สึกที่ดี และมีสุขภาพจิตที่ดีด้วย (กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 8)

ผู้ที่สามารถมองเห็นคุณค่าในตนเอง จะรู้ถึงความสามารถของตนเอง มีลักษณะมั่นใจในตนเอง ยอมรับตนเอง ซึ่งมักจะเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในการเรียน ส่วนผู้ที่มีความรู้สึกต่อตนเองในทางลบ จะเป็นผู้ที่รู้สึกว่าตนเองไม่มีค่า ไร้ความสามารถ ขาดความมั่นใจ ไม่มีความกระตือรือร้น มองตนเองอย่างไร้ความหมาย ซึ่งจะทำให้ไม่สามารถประสบความสำเร็จในการเรียน การที่ผู้เรียนรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองย่อมเป็นผลดี ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ และประกอบไปด้วยความรู้สึกถึงความสามารถ รู้สึกถึงการมีคุณค่าในตนเอง ตัดสินใจได้อย่างฉลาด รับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตนเอง และพึ่งตนเองได้ ไม่ถูกชักจูงง่าย ๆ แต่ถ้าผู้เรียนมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ จะก่อให้เกิดปัญหาทั้งทางด้านพฤติกรรม และทัศนคติที่ดีต่อตนเองอันนำไปสู่การก่อปัญหา ต่าง ๆ หลายด้าน และมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีต่อผู้อื่น (จรัญญา ชันกฤษณ์, 2543, หน้า 3-4)

สำหรับพฤติกรรมรุนแรงของวัยรุ่นเกิดขึ้นติดต่อกันหลายกรณี และในหลายกรณีนั้นมีลักษณะร่วมกันอย่างหนึ่ง คือ เมื่อลูกวัยรุ่นมีปัญหาเกิดขึ้นแล้ว เช่นปัญหาความรัก ไม่สมหวัง ปัญหาทะเลาะเบาะแว้งกับวัยรุ่นอื่น แล้วลูกวัยรุ่นไม่ได้นำปัญหาเหล่านี้ไปเล่าให้พ่อ - แม่ฟัง หรือปรึกษาปัญหากับพ่อแม่ พ่อแม่จึงไม่มีโอกาสได้ให้คำแนะนำ หรือข้อคิดแก่ลูกวัยรุ่น แล้วจะเลี้ยงลูกอย่างไรละ จึงจะให้ลูกวางใจปรึกษาได้ทุกเรื่อง ซึ่งเป็นการยากที่จะพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ ท่ามกลางสภาพสังคมในปัจจุบันขณะนี้นับเป็นเรื่องที่ยากยิ่ง เนื่องจากสังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสภาพสังคม ทำให้ส่งผลกระทบต่อทางตรงและทางอ้อม ต่อการดำรงชีวิตของคนทุกเพศทุกวัย อีกทั้งปัญหาสังคมได้มีการทวีความ

ชั้นซ็อนที่รุนแรงยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะ เป็นปัญหาที่มีค่านิยมพุ่งเพื่อ การเลียนแบบ การแพร่ระบาดของ ยาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม ความมั่นคงทางจิตใจและปัญหาอีกมากมายที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้ ส่วนแล้วแต่มีสาเหตุที่สำคัญจากบุคคลที่ไม่รู้จักตนเองและสภาพแวดล้อมที่ดีพอ แต่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาวะทางสังคมได้ขาดทักษะในการตัดสินใจในการแก้ปัญหาซึ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ในการพัฒนาบุคคลให้สามารถเห็นคุณค่าในตนเองสามารถค้นพบและพัฒนาความสามารถ ศักยภาพของตนเองได้ แต่ถ้าบุคคลเหล่านั้นกลับหันมาสำรวจตัวเอง ประเมินตนเองตามความรู้สึก ที่เป็นธรรมก็จะรู้ว่าคนเรามีคุณค่าในตนเองเสมอ ทุกคนมีความรู้ มีความสามารถและมีความสำคัญ สามารถประสบผลสำเร็จในด้านการเรียน และหน้าที่การงานได้เหมือน ๆ กัน สิ่งสำคัญอยู่ที่ว่าเขาเหล่านั้นเห็นคุณค่าในตนเองหรือไม่

การเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นมีความเกี่ยวข้องกับรูปแบบของการอบรมเลี้ยงดู กล่าวคือ วัยรุ่นที่เห็นคุณค่าในตนเองสูง จะเป็นบุคคลที่ปรับตัวดี มีอารมณ์ร่าเริง วิตกกังวลต่ำ มีแนวโน้มมีความสามารถทางการเรียนสูง มีความเชื่อมั่นในตนเองจะเป็นวัยรุ่นที่พ่อแม่เลี้ยงดูอบรม แบบประชาธิปไตย ให้ความสำคัญและยอมรับเด็ก (สุนารี เตะชะ โชควิวัฒน์ 2527 : 2) ส่วนวัยรุ่นเห็นคุณค่าในตัวเองต่ำจะเป็นบุคคลที่ขาดกลัว กลัวการเสี่ยง มีความวิตกกังวลขาดความมั่นใจในตนเอง ขาดความรับผิดชอบ มองโลกในแง่ร้าย ก้าวร้าว ปรับตัวยาก ส่วนใหญ่มักจะเป็นผลมาจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่ใช้อารมณ์ ควบคุมเด็กจนเกินไป ทอดทิ้งเด็กและพ่อแม่ยึดตัวเองเป็นใหญ่ (สุนารี เตะชะ โชควิวัฒน์ 2527 : 2, นิพนธ์ แจ็งเอี่ยม 2519 :3)

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบ ใช้อำนาจควบคุม แบบเข้มงวดกดขี่ และแบบลงโทษทางกายอยู่ในมิติเดียวกัน คือ มิตินควบคุมและเจตนาร้าย ผู้วิจัยจึงขอรวมเป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบอิตตาธิปไตย และให้คำจำกัดความไว้ดังที่กล่าวผ่านมาแล้ว ดังรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่ผู้วิจัยจะศึกษา คือ

1. แบบอิตตาธิปไตย
2. แบบประชาธิปไตย
3. แบบปล่อยปละละเลย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิจัยว่า การอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบ 3 แบบดังกล่าว จะมีผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นในลักษณะหรือแบบแผนที่แตกต่างกันหรือไม่ เพื่อนำผลการศึกษาดังกล่าวไปใช้ประกอบการสอนและเผยแพร่ให้เป็นประโยชน์กับบุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น ครอบครัวก็เป็นสถาบันเก่าแก่ที่หล่อหลอมความเป็นมนุษย์ด้วยการเลี้ยงดู อบรมให้ การศึกษาแก่ลูกเด็ก ให้มีพัฒนาการรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา

บุคลิกภาพที่เหมาะสมตามวัย ซึ่งบทบาทความเป็น พ่อแม่นั้นไม่สามารถลาออกได้ นอกจากนี้ การถ่ายทอดทางสังคมในครอบครัว ทำให้เด็กมีการเรียนรู้เชิงสังคม มีคุณธรรม ไม่เบียดเบียนผู้อื่น จิตใจเอื้ออาทร มีสำนึกต่อส่วนรวม สามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูกับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวชิรวิทย์ จังหวัดเชียงใหม่

สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกันจะมีการเห็นคุณค่าในตนเอง ต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ของการอบรมเลี้ยงดูกับการเห็นคุณค่าในตนเองของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวชิรวิทย์ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ ดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนวชิรวิทย์ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 150 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองเพื่อเปรียบเทียบกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

ตัวแปรที่ใช้ในศึกษา

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) คือ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู จำแนกเป็น

- แบบอัตตาธิปไตย
- แบบประชาธิปไตย
- แบบปล่อยปละละเลย

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-Esteem)

นิยามศัพท์เฉพาะ

รูปแบบของการอบรมเลี้ยงดู หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้จำแนกออกเป็น 3 รูปแบบ

การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง วิธีการที่พ่อแม่ หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อลูกในการอบรมเลี้ยงดูที่เด็กรู้สึกว่าตนเองได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม บิดามารดามีความอดทน ไม่ตามใจจนเกินไป และไม่เข้มงวดกวดขันจนเกินไป ให้ความรักความอบอุ่น มีเหตุผล รู้จักยอมรับ นับถือในความสามารถ และความคิดของเด็ก ตลอดจนให้ความร่วมมือตามโอกาสอันสมควร สำหรับการวิจัยครั้งนี้นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง ผู้ที่ได้รับคะแนนตั้งแต่ 75 ขึ้นไป ของระดับเปอร์เซ็นต์ไคล

การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึง วิธีการที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อลูกในการอบรมเลี้ยงดู ที่เด็กรู้สึกว่าได้รับการปฏิบัติอย่างเข้มงวดกวดขันให้อยู่ในวินัยที่พ่อแม่กำหนดไว้ หรือถูกควบคุมไม่ให้ได้รับความสะดวกในการกระทำตามที่ตนเองต้องการ สำหรับการวิจัยครั้งนี้นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึง ผู้ที่ได้รับคะแนนตั้งแต่ 75 ขึ้นไป ของระดับเปอร์เซ็นต์ไคล

การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง วิธีการที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อลูกในการอบรมเลี้ยงดูแบบไม่เอาใจใส่ ปล่อยให้ทำตามอำเภอใจ ไม่สนใจในความเป็นอยู่ อีกทั้งไม่ได้รับการสนับสนุนและคำแนะนำจากพ่อแม่ สำหรับการวิจัยครั้งนี้นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง ผู้ที่ได้รับคะแนนตั้งแต่ 75 ขึ้นไป ของระดับเปอร์เซ็นต์ไคล

การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกที่บุคคลมีต่อตนเอง ในการประเมินความสามารถ ความสำคัญ ความมีค่า และการประสบความสำเร็จ โดยแสดงออกมาในรูปเจตคติที่มีต่อตนเองมีการยอมรับนับถือ มีความเชื่อมั่นและภาคภูมิใจในตนเอง ที่สามารถพัฒนาให้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และบุคคลอื่นได้ ซึ่งการเห็นคุณค่าในตนเอง ประเมินได้จากแบบวัดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ที่ผู้วิจัย ปรับปรุงขึ้น เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้

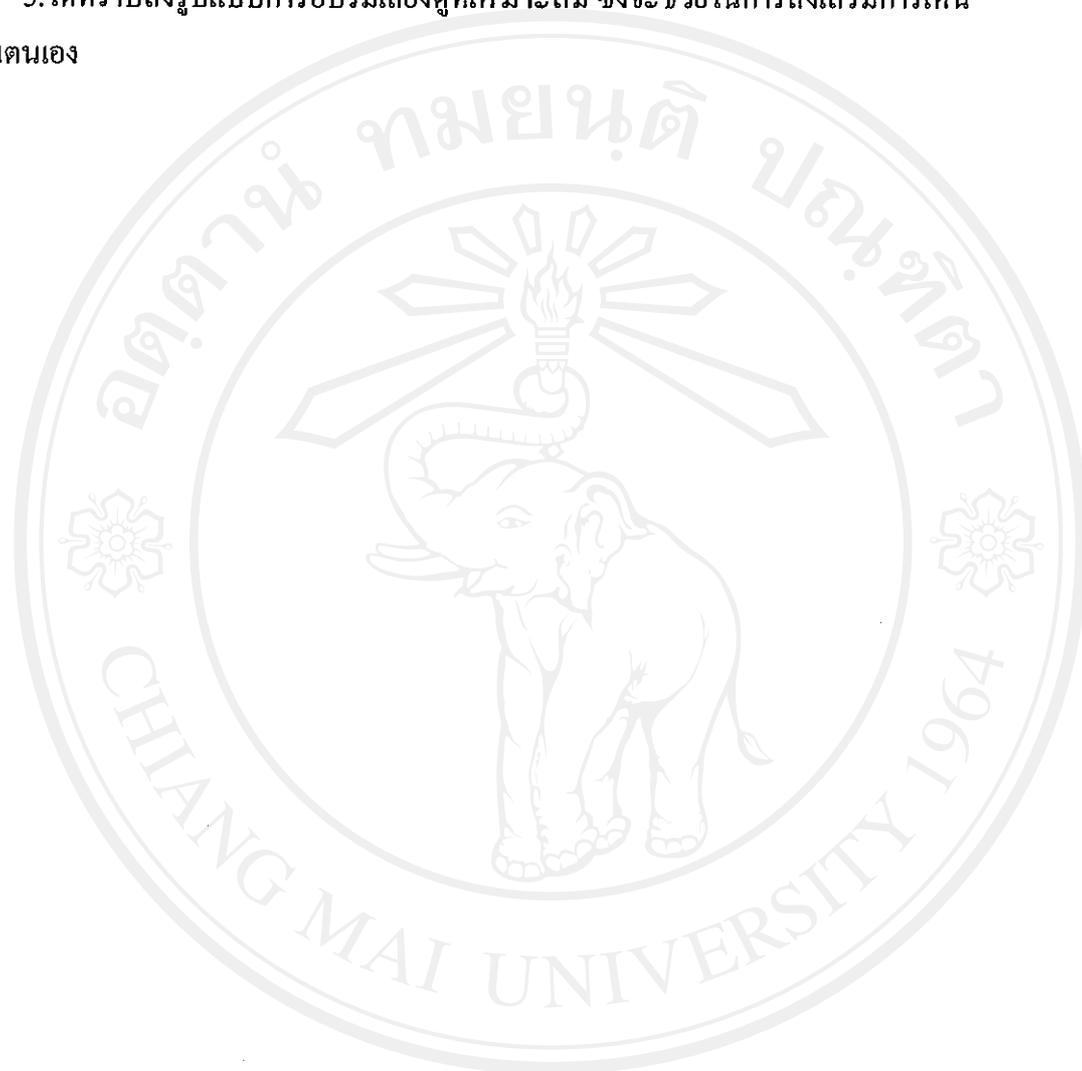
นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนวชิรวิทย์ จังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนวชิรวิทย์ จังหวัดเชียงใหม่ ได้รับการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง

2. เพื่อนำไปประกอบการสอนวิชาแนะแนวเด็กวัยรุ่น เพื่อนำไปประยุกต์ในการพัฒนา
ด้านต่าง ๆ ของวัยรุ่น

3. ได้ทราบถึงรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยในการส่งเสริมการเห็น
คุณค่าในตนเอง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved